

TYÖTERVEYSHUOLLON ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUSPAIKAN ITSEARVIOINNIN, AUDITOINTIMATRIISIN KRITTEERIT

Seuraavassa kuvataan auditointimatriisin kriteerien sisältö tarkemmin kuin itse arviointikaavakkeessa. Hyvät käytännöt–osiossa kuvataan sellaisia, joillain koulutuspaikoilla jo käytössä olevia käytäntöjä, jotka ylittävät pysyväämääräysten ja koulutuspaikkasopimusten vaatimustason ja jotka oletettavasti edelleen tehostavat oppimista, erikoistujan kasvua alansa erikoislääkäriksi.

Kunkin kysymyksen ns. alkava taso on 1-2 pistettä, kehittyvä taso 3-4 pistettä ja edistynyt taso 5-6 pistettä. Tavoitetaso tulisi kaikissa arviointikohdissa olla 5-6 pistettä.

Auditointimatriisi on tarkoitettu ensisijaisesti koulutuspaikoilla tehtävän itsearviointin apuvälineeksi. Yliopiston vastuuhenkilöstö käy tarvittavaa, syventävää keskustelua koulutuspaikkakäynneillä ja aina tarvittaessa. Koulutuspaikkakäynneillä matriiseista kerätään kopiot yliopistolle.

1. Koulutuspaikka- ja kouluttajasopimukset, erikoistujien tiedot.

ALKAVA TASO: Koulutuspaikka- ja kouluttajasopimukset on solmittu ja ovat voimassa.

KEHITTYVÄ TASO: Koulutuspaikka-, kouluttaja- tai muiden sopimustietojen muutoksista tehdään aina ilmoitus. Erikoistuvien opinto-oikeus ja läsnäolo yliopistoon on tarkistettu.

EDISTYNYT TASO: Em. asiat tarkastetaan systemaattisesti vuosittain. Muutoksista ilmoitetaan yliopiston ao. vastuuhenkilöille, mm. jokaisesta uudesta erikoistujasta, erikoistumisjakson pituudesta ja nimetystä kouluttajasta.

HYVÄT KÄYTÄNNÖT:

2. Perehdytysuunnitelma, yksikön kirjallinen toimintasuunnitelma

ALKAVA TASO: Perehdytys suoritettu pelkistetysti: erikoistuvalla on esitelty paikat, kerrottu yksikön toiminnasta.

KEHITTYVÄ TASO: Perehdytys tapahtuu suunnitelmallisesti, mutta joko kirjallinen perehdytysuunnitelma tai kirjallinen yksikön oman toiminnan suunnitelma puuttuu. Tarkistettu työtilojen ja –välineiden sopivuus ja riittävyys erikoistujalle.

EDISTYNYT TASO: Yksikössä on uuden työntekijän (ammattiryhmäkohtainen) kirjallinen perehdytysuunnitelma, jota myös noudatetaan. Koko henkilöstö osallistuu perehdytykseen. Yksiköllä on oman toiminnan kirjallisesti laadittu suunnitelma.

HYVÄT KÄYTÄNNÖT: Työsuhteen alkaessa viikon perehdytys- ja tutustumisjakso ilman työveloitetta. Erikoisalan toimenpiteiden opetus. Tärkeimpien toimintojen/prosessien kirjalliset kuvaukset (terveystarkastukset, työkykyneuvottelu, sairauspoissaolojen seuranta ja hallinta, kuntoutusneuvonta ja sinne ohjaus, ammatillisen kuntoutuksen toteuttaminen, ennen aikaisen eläköitymisen riskin arviointi, toimintasuunnitelman neuvottelut, toimintotilastojen käsittely ja tulkinta). Perehtymistä myös tärkeimpien yhteistyökumppanien toimintaan (esim. kuntoutuslaitos, kuntoutustutkimuspoliklinikka,

työvoimatoimisto, eläke- ja tapaturmavakuutusyhtiöt, työsuojelupiiri, järjestötoiminnassa alueen työterveyslääkäriyhdistys ja valtakunnallisesti STLY). Työpaikalla on myös muita kuin työterveyshuollon erikoislääkäreitä, jotka osallistuvat perehdytykseen ja koulutukseen.

3. Moniammatillisuus, asiakaskunnan monialaisuus

ALKAVA TASO: Yksikössä työskentelee vain työterveyshoitajia ja –lääkäreitä, yksikön moniammatillisuus toteutuu vain ostopalveluna. Asiakasyritykset edustavat työelämän kirjoa suppeasti.

KEHITTYVÄ TASO: Koulutuspaikan moniammatillisuus toteutuu: yksiköllä on omia työfysioterapeutteja ja/tai –psykologeja, jotka osallistuvat perehdytykseen ja joiden kanssa toimitaan yhteistyössä. Asiakaskunta koostuu useilla eri toimialoilla toimivista yritysistä ja näin mahdollistaa erikoistujan monialaisen koulutuksen.

EDISTYNYT TASO: Erikoistuja toimii yksikössään moniammatillisen tiimin jäsenenä ja koulutuksen kannalta sopivien työpaikkojen nimettynä lääkärinä nimetyn kouluttajan ohjauksessa. Monialainen koulutus toteutuu työkierron tai muun suunnitelmallisuuden perusteella. Asiakaskunnan toimialakirjo laaja.

HYVÄT KÄYTÄNNÖT: Mahdollisuus tutustua myös työnäköoptikon, ravitsemusterapeutin, työhygieenikon, työsuojeluhenkilöstön ym. toimintaan.

4. Koulutuskorvausten hakeminen ja korvausten kohdentaminen

ALKAVA TASO: Koulutuskorvausten hakemisen mahdollisuus on tiedossa, ei ole haettu.

KEHITTYVÄ TASO : a) Vain osa korvauksista on haettu/osattu hyödyntää, käyttö pääosin yleisbudjettiin (EVO-rahast, julkinen sektori). b) Vain osa korvauksista on haettu/osattu hyödyntää, esim. koulutus- tai materiaalikustannuksista osa hakematta (Rahoituslaki, yksityinen sektori).

EDISTYNYT TASO: Koulutuskorvaukset on haettu täysimääräisinä tai lähes. Korvaukset on kohdennettu erikoistujan ja kouluttajan hyväksyttäviin koulutuskustannuksiin, koulutusmateriaaleihin ym. Kouluttajalle maksetaan oma korvaus, myös julkisella sektorilla.

HYVÄT KÄYTÄNNÖT: 2 viikon palkallinen lukuloma ennen tenttiä. Kansainvälisiin koulutuksiin osallistuminen.

5. Erikoistumissuunnitelman laatiminen ja tarkistukset

ALKAVA TASO: Työterveyshuollon erikoistumissuunnitelma on työn alla tai laadittu. Se on näytetty kouluttajalle ilman, että kouluttaja on ollut mukana suunnitelman laadinnassa.

KEHITTYVÄ TASO: Tth-es on laadittu yhdessä kouluttajan (tai kliinisen opettajan) kanssa tai verkkokurssilla ja se ohjaa erikoistumista.

EDISTYNYT TASO: Koulutuksen vastuuhenkilö on hyväksynyt suunnitelman. Suunnitelmaa tarkistetaan yhteistyössä oman kouluttajalääkärin kanssa 6 kk välein ja aina koulutusjakson päätyttyä.

HYVÄT KÄYTÄNNÖT:

6. Toimipaikkakoulutuksen järjestäminen

ALKAVA TASO: Erikoistuja osallistuu yksikön omiin kokouksiin ja koulutuksiin muun henkilöstön tavoin.

KEHITTYVÄ TASO: Erikoistujalla on mahdollisuutta osallistua muihinkin koulutuksiin ja kokouksiin, mutta toimipaikkakoulutuksen suunnitelmallisuus puuttuu. Työ sisältää mahdollisuutta käyttää työaika tiedonhakuun ja kirjallisuuteen perehtymiseen.

EDISTYNYT TASO: Työjärjestyksessä on vähintään 2 h viikossa varattu monipuolista koulutusaikaa, mm. kokouksia, koulutuksia, tenttikirjallisuuden lukeminen, tiedonhaku. Perehdyttävistä aiheista sovittu lokikirjan perusteella kouluttajan kanssa, sopivista tietolähteistä keskusteltu. Ulkopuolisista koulutuksista pääosa suunnitellaan puolivuotisjaksoissa eteenpäin. Uusiin toimialoihin ja tehtäviin perehtyminen tavoitteellisesti tapahtuu esim. työkierron avulla, noin puolivuotisjaksoissa.

Toimipaikkakoulutukseksi hyväksytään kliiniset kokoukset, ohjatut työpaikkakäynnit, opintopiirit, seminaarityyppiset koulutustilaisuudet, ammattilehtien ja tenttikirjallisuuden läpikäynti. Myös työterveyslaitoksen ja lääkäriyhdistysten järjestämä koulutus sisältyy toimipaikkakoulutukseen: esim.TTL:n perjantaimet ja työterveyslääkäriyhdistysten kuukausikokoukset. Työterveyslaitoksen ns. pitkä kurssi korvaa toimipaikkakoulutuksesta 60 tuntia, STLYn ajokorttikoulutus lääkäreille korvaa 10 tuntia.

HYVÄT KÄYTÄNNÖT: Erikoistuvan pitämät koulutukset ja luennot, ohjatut osallistumiset työpaikkojen kehittämishankkeisiin, oman työyksikön kehittämishankkeisiin osallistuminen, esim. perehdytyskansion luominen.

7. Henkilökohtaisen ohjauksen järjestäminen

ALKAVA TASO: Lähinnä vastaanoton ongelmien/potilaskontaktien perusteella tapahtuvaa konsultointia.

KEHITTYVÄ TASO: Ohjauksessa yhdessä sovittua suunnitelmallisuutta, toteutuminen vaihtelee.

EDISTYNYT TASO: Erikoistujalla on päivittäin mahdollisuus konsultoida potilastyön ongelmista. Työjärjestyksessä on varattu vähintään 2 h viikossa henkilökohtaista tai erikoistuvien ryhmässä tapahtuvaa ohjausaikaa. Ohjauskeskustelut aiheineen on merkitty ERHAan.

HYVÄT KÄYTÄNNÖT:

8. Lokikirja

ALKAVA TASO: Paperinen lokikirja käytössä, täyttö satunnaista.

KEHITTYVÄ TASO : Lokikirja on pääosin täytetty, sen aiheita on käytetty toimipaikkakoulutuksessa.

EDISTYNYT TASO: Lokikirjan täyttö on systemaattista. Lokikirja ohjaa ohjauskeskusteluja ja erikoistumista. Merkinnot ovat ajan tasalla (noin 2 vk sisällä tehtyjä).

HYVÄT KÄYTÄNNÖT:

9. ERHA eli erikoislääkärikoulutuksen hallintajärjestelmä

ALKAVA TASO: Tunnukset kunnossa, käyttö periaatteessa tuttua.

KEHITTYVÄ TASO: ERHAan on viety palvelujaksoja ja arviointeja.

EDISTYNYT TASO: ERHAN täyttö on täysin ajantasalla (noin 2 vk sisällä tehtyjä), siellä on merkittynä kaikki palvelujaksot, arvioinnit ja ohjauskeskustelut. Tiedetään ERHAN käytön pakollisuus ja ettei välipäätöstä tai palvelujen hyväksyntää saa ilman ERHAN asianmukaista täyttöä.

HYVÄT KÄYTÄNNÖT:

10. Kouluttajalääkäriin ammatillinen täydennyskoulutus ja kouluttaja-/pedagoginen koulutus

ALKAVA TASO: Kouluttaja on erikoislääkäri, joka on hakenut kouluttajaoikeudet.

KEHITTYVÄ TASO: Kouluttaja on ollut mukana starttiseminaarissa. On osallistunut lisäksi ainakin toiseen kouluttajalääkärikoulutuksen 8 moduulista. Käy jonkin verran täydennyskoulutuksissa (n. 1-5 vrk vuodessa).

EDISTYNYT TASO: Aikoo tehdä kouluttajalääkäriin sertifiointin seuraavan noin 2 vuoden kuluessa, modulien suorittaminen myös muiden yliopistojen kautta mahdollista. Osallistuu vuosittain kouluttajalääkärikoulutuksiin. Aktiivista muutakin ammatillista täydennyskoulutusta. Kouluttajalääkäri- ja ammatillista muuta täydennyskoulutusta yhteensä n. 10 vrk/v.

HYVÄT KÄYTÄNNÖT: Kliinisenä opettajana yliopistossa toimiminen. Osallistuminen verkkokurssien tutorointiin, verkkokurssien sisällön tuottaminen, aiheeseen liittyvien artikkelien kirjoittaminen ym. Kouluttajalääkäriyhdistyksen jäsenyys ja sen valtakunnallisiin koulutustapahtumiin osallistuminen, kouluttajalääkäriin erityispätevyyden tavoittelu. Yliopiston, avoimen yliopiston tai kesäyliopiston järjestämä muu pedagoginen koulutus, opettajana/kouluttajana muualla/oppilaitoksissa toimiminen.

11. Koulutuspaikan oppimateriaali

ALKAVA TASO: Koulutuspaikassa on joitakin tenttikirjoja, ei juuri lehtiä.

KEHITTYVÄ TASO: Useimmat tenttikirjat löytyvät, joitakin lehtiä. Muutakin kirjallisuutta vaihtelevasti löytyy.

EDISTYNYT TASO: Tenttikirjojen uusimmat painokset on. Lehdet ovat luettavissa joko paperisena tai nettiversioina, jolloin mm. Yliopiston kirjaston e-materiaali on erikoistujan käytössä. Oheiskirjallisuutta runsaasti.

Tenttikirjat (viimeisin painos):

1. Antti-Poika M. (toim.): Työterveyshuolto (Duodecim)
2. Manninen P. ym (toim): Hyvä työterveyshuoltokäytäntö (Työterveyslaitos, STM)
3. Taskinen H., Uitti J (toim): Työperäiset sairaudet (Työterveyslaitos, STM)

4. Taskinen H. ym (toim): Terveystarkastukset työterveyshuollossa (Työterveyslaitos, STM)
5. Pääkkönen R., Rantanen S. & Uitti J.: Työn terveysvaarojen tunnistaminen (Työterveyslaitos, STM)
6. Starck J, Kalliokoski P, Kangas J, Pääkkönen R, Rantanen S, Riihimäki V, Karhula A-L: Työhygieniä. (Työterveyslaitos)
7. Hernberg S.: Epidemiologia ja työterveys (Työterveyslaitos)
8. Kinnunen U., Feldt T. & Mauno S. (toim): Työ leipälajina – työhyvinvoinnin psykologiset perusteet (PS-kustannus)
9. Työterveyshuoltolaki. Opas työterveyshuoltolain soveltajille (STM opas 2004:12)

Käypä hoito -suositukset työterveyshuoltoon soveltuvin osin <http://www.kaypahoito.fi/>

Lehdet (kahden vuoden ajalta ennen tenttiä):

1. Suomen Lääkärilehti (työterveyshuoltoon liittyvät artikkelit)
2. Duodecim (työterveyshuoltoon liittyvät artikkelit)
3. Occupational and Environmental Medicine
4. Scandinavian Journal on Work, Environment and Health

Työterveyshuollon ja työsuojelun lainsäädäntö sekä muu lainsäädäntö siltä osin kuin se koskee työterveyshuollon toimintaa

Muuta suositeltavaa kirjallisuutta:

- Työterveyslääkärilehti. STLYn julkaisema, laaja-alainen, työelämää ja työterveyttä monipuolisesti käsittelevä jäsenlehti
- Viisi hyvää kysymystä viikossa. Työterveyshuollon kouluttajalääkärin opas. Horppu ym. TTL, 2009.
- Kustannusosakeyhtiö Duodecimin julkaisemat kirjat: Toimintakyky, Vakuutuslääketiede sekä Sairauksien ehkäisy
- Työhygieniasta esim. Starck J. et al: Työhygieniä, 2008
- Työergonomiasta esim. Kukkonen Ritva (toim.): Työfysioterapia: yhteistyötä työ- ja toimintakyvyn hyväksi, 2001, TTL
- Lisäksi on suositeltavaa perehtyä kirjallisuuteen työlääkätieteestä, toksikologiasta, työfysiologiasta, työpsykologiasta, työn sosiologiasta sekä terveyden filosofiasta

12. TYÖTERVEYSHUOLLON VIRTUAALIYLIOPISTO eli työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen internet-sivusto (www.tthvyo.fi)

ALKAVA TASO: Virtuaaliyliopisto on nimenä tuttu, tutustuttu etusivuun, satunnaista käyttöä.

KEHITTYVÄ TASO: Käyttöä kuukausittain. Tutustuttu tapahtumakalenteriin ja tiedotekanavaan. Seurataan uutta tarjontaa.

EDISTYNYT TASO : Sekä erikoistujalla että kouluttajalla viikoittaista käyttöä, useita kursseja käyty. Löytää oppaat ja muut materiaalit, mm. videotallenteet.

Kouluttaja käyttää verkko-opiskelua osana toimipaikkakoulutusta.

13. MOODLE eli erikoistumisen oppimisympäristö verkossa (<http://moodle.tthvyo.fi>)

ALKAVA TASO: Verkko-opiskelun mahdollisuus tuttu, tutustuttu kurssilistaan, satunnaista käyttöä. Tunnukset kunnossa.

KEHITTYVÄ TASO: Käyttöä kuukausittain, yksittäinen kurssi käyty. Seurataan aktiivisesti uutta tarjontaa.

EDISTYNYT TASO: Viikoittaista käyttöä. Useita kursseja käyty. Kouluttaja osaa ohjata verkko-opiskelua osana toimipaikkakoulutusta.

HYVÄT KÄYTÄNNÖT: Opintojen lisäksi hyödynnetään myös tietolähteenä: esim. luentojen/esitysten pito verkkokurssiaiheista. Osallistuttu verkkokurssien tutorointiin tai sisältöjen tuottoon.

14. ACP eli Adobe Connect Pro -verkkokokousympäristö

ALKAVA TASO: Nimenä tuttu, tiedetään etäosallistumismahdollisuus eri tilaisuuksiin. Yksikössä on koneita, joihin voi yhdistää webkameran ja kuulokkeet.

KEHITTYVÄ TASO: Järjestelmä on kokeiltu, toimintaperiaate ja mahdollisuudet (luennot, etäohjaus) tuttuja. Osallistuttu verkkokokouksiin ja/tai -koulutuksiin. Käyttöä noin kuukausittain.

EDISTYNYT TASO: Seurataan aktiivisesti mm. Työterveyslaitoksen viikoittaista perjantaimeetingiä. Tunnetaan mahdollisuus osallistua myös yliopistojen verkkokoulutuksiin etäyhteyden avulla.

HYVÄT KÄYTÄNNÖT:

15. ERIKOISTUMISKOULUTUKSEEN LIITTYVÄ TIEDOTUS JA VIESTINTÄ

ALKAVA TASO: Sekä erikoistujalla että kouluttajalla on toimiva sähköpostiyhteys ja ovat liittyneet koulutusohjelman sähköpostilistalle.

KEHITTYVÄ TASO: Vastaa saamiinsa sähköpostiviesteihin. Tietää yliopiston erikoistumiskoulutuksen vastuuhenkilöstön.

EDISTYNYT TASO: Yhteydenpito on aktiivista, tapahtuu molempiin suuntiin. Koulutuspalautetta ja -toiveita yliopistolle on annettu. Tunnetaan erikoistumisalan yliopiston vastuuhenkilöt.